

Подчерняєва Наталія Дмитрівна

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

СТАН І ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ ЄВРОКЛУБІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Проаналізовано сучасний стан розвитку євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів. Схарактеризовано євроклуб загальноосвітнього навчального закладу як вид дитячого громадського об'єднання. Визначено проблеми, з якими стикаються опікуни євроклубів на сучасному етапі розвитку (відсутність єдиного аналітичного інформаційного простору; незначна координація зусиль між проектами, програмами, освітніми установами; брак системності роботи євроклубів України; відсутність якісного методичного забезпечення опікунів євроклубів; формальний характер євроклубів і відсутність в учнів можливості здобувати досвід реальної демократичної участі у школі та громаді; невміння опікунів євроклубів популяризувати свої досягнення серед громадськості; брак соціального партнерства школи та інституцій громадянського суспільства; низький рівень довіри до громадських організацій; недостатнє використання їхнього потенціалу в освітньому процесі). Запропоновано шляхи подолання окреслених проблем.

Ключові слова: євроклуб, європейські цінності, культура міжнаціонального спілкування.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Євроінтеграція є для України одним із основних напрямків розвитку. Процес об'єднання вимагає змін в усіх сферах життя країни. Оскільки формування знань про Євросоюз належить освіті, то саме школа може дати необхідні знання, допомогти зрозуміти європейські цінності та пріоритети.

Базові ціннісні основи Європейського союзу знайшли своє відображення у Хартії основних прав Європейського Союзу [5], який засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини [2, с. 34]. Вони є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує демократія, свобода слова, рівність перед законом, права людини, плюралізм, толерантність, солідарність та рівність жінок і чоловіків,

свобода совісті. Основні цінності та пріоритети загальноєвропейської освіти полягають у наданні молодому поколінню знань про спільну європейську спадщину та практичних умінь адаптуватись до життя й навчання в різних країнах Європи, бути мобільними, соціально здібними, здатними до міжнаціонального спілкування і захисту своїх прав.

Засвоєнню учнями європейської тематики як нового виміру освіти сприяє організація шкільних євроклубів, який розглядаємо як вид дитячого громадського об'єднання, діяльність якого ґрунтується на принципах добровільності та особистісної орієнтації, здійснюється у навчальний та позанавчальний час з метою самореалізації особистості, формування активної життєвої позиції, культури міжнаціонального спілкування та залучення до практичної участі в європейських ініціативах.

Аналіз публікацій свідчить про значний внесок вітчизняних науковців та освітян-практиків у висвітлення питань європейської тематики: проведення тренінгів з європейської інтеграції (Я. Боренько, Х. Чушак), практичних порад щодо створення євроклубу (Б. Бабаджаняна, В. Брущенка, Р. Димека, Ю. Лобурця, П. Кендзьора, А. Кирпа, Л. Паращенко), досвіду роботи євроклубів (Т. Горбань, В. Девда, Е. Дикова-Фаворська, Н. Коваленко, А. Ковбасюк, О. Колесникова, С. Чернова, Л. Шкляр, С. Юрченко).

Незважаючи на підвищений інтерес науковців і педагогів-практиків до функціонування євроклубів, питання розвитку євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів на сучасному етапі, використання нових форм, методів та заходів у роботі євроклубів потребує дослідження.

Ціль статті. Окреслити стан і проблеми сучасного етапу розвитку євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження.

Євроклуби в переважній більшості випадків залишались сам на сам зі своїми проблемами. Реальну підтримку розвитку євроклубів в Україні сьогодні надають Міжнародний фонд «Відродження», Польсько-Американсько-Українська Ініціатива про Співпрацю (ПАУСІ), Фонд ім. Стефана Баторія, Міністерство закордонних справ Польщі, Представництво Європейської Комісії в Україні. Позитивним явищем останнього часу є поява мереж євроклубів в областях.

Інформація про діяльність Євроклубів висвітлюється в інтернет-виданнях [3; 4; 6; 7]. Майданчиком для спілкування євроклубівців слугує сайт Євроклуби в Україні [1]. За даними щорічного проекту Euroquiz [7], усього шкільних євроклубів по Україні налічується 356, за даними сайту Євроклуби в Україні – 725. Сайт Сумського Центру

Європейської Інформації [6] нараховує станом на 01.04.2009 року 1105 євроклубів на базі загальноосвітніх навчальних закладів з 20 250, що становить 5,5%. Найбільшу кількість євроклубів мають м. Київ (30,2%), Чернігівська (10,5%), Волинська (9,3%), Вінницька (6,8%) області.

Отже, така розбіжність у даних з кількості євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів України та відсутність більш оновленої інформації свідчить про відсутність єдиного аналітичного інформаційного простору з діяльності євроклубів. З кінця 1990-х років молодіжні європейські клуби отримали широке розповсюдження в Україні, вперше відкрились в Києві, згодом в Житомирі (житомирський євроклуб є найстарішим з діючих).

На жаль, не всі існуючі євроклуби популяризують свої досягнення перед громадськістю. Найбільш активне на сьогодні об'єднання серед європейських клубів України – Мережа Євроклубів Сумщини, яке існує з листопада 2007 року.

Важливу роль у поширенні знань про Європу та формуванні умінь й навичок, які б дозволили учням усвідомлювати мислення сучасної Європи, сприяти формуванню культури міжнародного спілкування, відіграє шкільне середовище. Нові виклики часу вимагають, у свою чергу, застосування нових форм і методів роботи, проведення нестандартних заходів. Аналіз відкритих інтернет-джерел [1; 3; 4; 6; 7] дозволив спостерігати появу ініційованих різними міжнародними організаціями низки цікавих за формою та змістом заходів, до яких протягом 2016-2017 років залучились євроклуби загальноосвітніх навчальних закладів України.

Так, члени євроклубу «Сучасник» школи №12 м. Кам'янського приєдналися до всесвітньої акції «Марафон написання листів політв'язням», яку започаткувала міжнародна правозахисна організація Amnesty Internaciona (кампанія проходить у понад 200 країнах світу, об'єднує 7 мільйонів людей).

Представництво ЄС в Україні організувало в Кривому Розі акцію – вуличний інформаційно-пізнавальний захід «Євробус: будемо Європу в Україні» (альтернативний спосіб проведення освітніх заходів на європейську тематику) та втретє визначило переможців інтернет-вікторини на європейську тематику (сайт euroquiz.org.ua). Усього у вікторині взяло участь понад 13,5 тисяч учнів з усіх областей України.

Конкурс на кращий квест на тему Цілей сталого розвитку Громадської організації «Інкубатор зелених громад» став імпульсом для місцевих громад рухатись у напрямку сталого розвитку. У 2016 році в 11 областях України пройшли 15 квестів.

Центр Громадських Молодіжних Організацій Волині «Наша справа» та Центр Європейської Інформації у місті Луцьку в рамках

проекту «Європейська ідентичність» провели майстер-клас з Петриківського розпису, завдяки якому учні змогли поєднати важливість вивчення європейської культури та збереження почуття патріотизму.

Євроклуб школи № 17 м. Павлограда взяв участь в Інтеркультурній Програмі Ради Європи «Інтеркультурні міста», у якій працює 121 місто світу, 6 з яких – українські (Луцьк, Суми, Павлоград, Мелітополь, Вінниця та Одеса). Головна мета програми – інтеграція кожної народності в життя міста, повагу і толерантність до всіх.

Щорічна традиційна молодіжна інтелектуально-розважальна спортивна гра Єврофутквест зібрала найактивніших євроклубівців міста Суми та області.

Таким чином, різноманітні за формою заходи мають на меті ознайомлення учнів та громади з європейськими цінностями, розширення інформаційного простору про Європейський Союз, формування свідомості громадянина світу шляхом залучення учнів до активної діяльності та підтримки ініціатив.

Але на сучасному етапі розвитку євроклуби мають і певні проблеми: відсутність єдиного аналітичного інформаційного простору з діяльності євроклубів; незначна координація зусиль між проектами, програмами, освітніми установами; брак системності роботи євроклубів України; відсутність якісного методичного забезпечення опікунів євроклубів; формальний характер євроклубів і відсутність в учнів можливості здобувати досвід реальної демократичної участі у школі та громаді; невміння опікунів євроклубів популяризувати свої досягнення серед громадськості; брак соціального партнерства школи та інституцій громадянського суспільства, низький рівень довіри до громадських організацій і, як наслідок, недостатнє використання їхнього потенціалу в освітньому процесі.

Висновки, перспективи. Отже, євроклуби загальноосвітніх навчальних закладів України є видом дитячого громадського об'єднання, яке на сучасному етапі розвитку вдало та ефективно сприяє засвоєнню учнями європейської тематики як нового виміру освіти.

З метою вирішення проблем, з якими стикаються євроклуби, бажано створити єдиний аналітичний інформаційний простір з діяльності євроклубів з метою координації та систематизації роботи євроклубів України; створити якісне методичне забезпечення для роботи опікунів євроклубів. В освітньому закладі для набуття учнями досвіду реальної демократичної участі у житті школи створювати певні умови, навчати опікунів євроклубів ділитись своїми досягненнями перед громадськістю та налагоджувати соціальне партнерство школи та інституцій громадянського суспільства.

Перспективою подальших наукових розвідок може стати створення ґрунтовної методичної бази для роботи опікунів євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів.

Література

1. Євроклуби в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroclubs.org.ua/view/magazine>.
2. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2009. – 751 с.
3. Представництво Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm.
4. Українська мережа європейських клубів//Європейський простір. Портал проєвропейського громадянського суспільства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu.prostir.ua/in/39901.html>.
5. Хартія основних прав Європейського Союзу: [пер. А. Пендак] // Ніщський договір та розширення Європейського Союзу. – К., 2001. – 124 с.
6. Центр Європейської Інформації м. Суми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu.sumy.ua/ua/merezha-jevroklubiv-sumshchini/>
7. Euroquiz Енергія Європи для тебе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euroquiz.org.ua/events/view/152>.

Наталья Подчерняева. Состояние и проблемы современного этапа развития евроклубов общеобразовательных учебных заведений.

Проанализировано современное состояние развития евроклубов учебных заведений. Охарактеризован евроклуб общеобразовательного учебного заведения как вид детского общественно объединения. Определены проблемы, с которыми сталкиваются опекуны евроклубов на современном этапе развития (отсутствие единого аналитического информационного пространства; незначительная координация усилий между проектами, программами, образовательными учреждениями; недостаток системности работы евроклубов Украины, отсутствие качественного методического обеспечения опекунов евроклубов; формальный характер евроклубов и отсутствие у учащихся возможности получать опыт реального демократического участия в школе и обществе; неумение опекунов/ руководителей евроклубов популяризировать свои достижения среди общественности; недостаток социального партнерства школы и институтов

гражданского общества, низкий уровень доверия к общественным организациям, недостаточное использование их потенциала в образовательном процессе). Предложены пути преодоления обозначенных проблем.

Ключевые слова: *евроклуб, европейские ценности, культура межнационального общения.*

Nataliya Podchernyayeva. State and problems of the modern stage of development of euroclubs of general learning education institutions.

The current state of development of Euroclubs in general educational institutions is analyzed. The Euroclub of a comprehensive educational institution as a kind of children's public association is described. The problems encountered by guardians of Euroclubs at the present stage of development (lack of a single analytical information space, uneffective effort coordination between projects, programs, educational institutions, the lack of systematic work of Euroclubs of Ukraine, the lack of qualitative methodological provision of trustees of Euroclubs, formal nature of Euroclubs and lack of opportunities for pupils to gain experience of real democratic participation in school, inability of guardians of Euroclubs to popularize their achievements, lack of social partnership of school and civil society institutions, low level of trust in civic organizations, insufficient use of their potential in educational process) are reviewed. The ways of overcoming the above-mentioned problems are proposed.

Keywords: *Euroclub, European values, culture of inter-ethnic communication.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 30.10.2017

Інформація про автора:

Подчерняева Наталія Дмитрівна – аспірант, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.